דלא קא עביד איסורא · כשהוא יושב ואינו נוטן הלאו דבל תגרע והעשה דוכתן על קרנות נעקרין מאליהן אבל זה ישיבתו תשמיש הוא שהוא משתמש באילן : **יבש** · שאין בו לחלוח ולאו מחובר הוא : **בימות החמה** · יבש מותר דליכא אפי' משום מראית העין שהרי ניכר לכל שהוא יבש שאינו מוציא עלין, והא דקתני אסור בימות הגשמים שאין ניכר בין לח בין יבש ואיכא משום מראית העין : **קא נתרי פירי** · שנפלאו בו משנה שעברה ואתי למשרי (ג) ביה תלישה דלאו נהי דעליה דיבש אטו עליה דלח לא גזרי' דהיא גופא גזירה מיהו תלישה אטו תלישה נגזר :

תורה אור

לא קשיא הא בלחים הא ביבשים · וא"ת והא לעיל אסרינן ביבש דפריך והא נתרי קינסי כו' וי"ל דבאילן שהוא גבוה שייך למגזר טפי משום דמינכר ביה ניתרי קינסי : **והאידנא** דקי"ל כר"ש כולהו שרי · פי' ר"ח דהאי היתר לא קאי אלא אעשבים דשרי בכל ענין אבל באילן אין להוכיח שם שום היתר אפילו יבש דשייך למיגזר טפי משום דמנכרא מילתא :

מיתיבי

דלא קא עביד איסורא, אבל הכא דקא עביד איסורא הכי נמי דירד. תני חדא *אחד אילן לח ואחד אילן יבש ותניא אידך בד"א בלח אבל ביבש מותר: אמר רב יהודה ל"ק כאן בשגזעו מחליף כאן בשאין גזעו מחליף, גזעו מחליף יבש קרית ליה? אלא לא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים, בימות החמה *הא נתרי פירי? בדליכא פירי, והא קא נתרי קינסי? *בגדודא, איני והא רב איקלע לאפסטיא ואסר בגדודא? *רב בקעה מצא וגדר בה גדר: אמר רמי בר *אבא אמר רב אסי אסור לאדם שיהלך על גבי עשבים בשבת משום שנאמר °ואץ ברגלים חוטא תני חדא מותר לילך ע"ג עשבים בשבת ותניא אידך אסור ל"ק הא בלחים הא ביבשים ואי בעית אימא הא והא בלחים ולא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים ואיבעית אימא °הא והא בימות החמה ול"ק הא דסיים מסאניה הא דלא סיים מסאניה ואיבעית אימא הא והא דסיים מסאניה ול"ק הא דאית ליה עוקצי הא דלית ליה עוקצי ואיבעית אימא הא והא דאית ליה עוקצי הא דאית ליה *שרכא הא דלית ליה שרכא, *והאידנא דקיימא לן כר"ש כולהו שרי: ואמר רמי בר חמא אמר רב אסי אסור לאדם שיכוף אשתו לדבר מצוה שנאמר ואץ ברגלים חוטא וא"ר יהושע בן לוי כל הכופה אשתו לדבר מצוה הווין לו בנים שאינן מהוגנין אמר רב איקא בר חיננא מאי קראה °גם בלא דעת נפש לא טוב תניא נמי הכי גם בלא דעת נפש לא טוב זה הכופה אשתו לדבר מצוה ואץ ברגלים חוטא זה הבועל ושונה איני *והאמר רבא הרוצה לעשות כל בניו זכרים יבעול וישנה? ל"ק כאן לדעת כאן שלא לדעת: *א"ר שמואל בר נחמני א"ר *יוחנן כל אשה שתובעת בעלה לדבר מצוה הווין לה בנים שאפילו בדורו של משה לא היו כמותן דאילו בדורו של משה כתיב °הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם, וכתיב ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים, ואילו נבונים לא אשכח ואילו גבי לאה כתיב °ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא כי שכר שכרתיך וכתיב °ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פיהם איני והאמר רב יצחק בר אבדימי *עשר קללות נתקללה חוה *דכתיב °אל האשה אמר הרבה ארבה אלו שני טפי דמים אחת דם נדה ואחת דם בתולים עצבונך זה צער גידול בנים והרנך זה צער העיבור בעצב תלדי בנים כמשמעו *ואל אישך תשוקתך מלמד שהאשה משתוקקת (א) על בעלה בשעה שיוצא לדרך והוא ימשל בך מלמד שהאשה תובעת בלב והאיש תובע בפה זו היא מדה טובה בנשים? כי קאמרינן דמרציא ארצויי קמיה: הני שבע הווין כי אתא רב דימי אמר: עטופה כאבל, ומנודה מכל אדם, וחבושה בבית האסורין, מאי מנודה מכל אדם אילימא משום *דאסיר לה יחוד איהו נמי אסיר ליה יחוד אלא דאסירא לבי תרי במתניתא תנא מגדלת שער כלילית, ויושבת ומשתנת מים כבהמה, ונעשית כר לבעלה ואידך הני שבח הוא לה דא"ר חייא מאי דכתיב °מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמנו מלפנו מבהמות זו פרידה שכורעת ומשתנת מים ומעוף השמים יחכמנו זה תרנגול שמפייס ואחר כך בועל, אמר רבי יוחנן *אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול וגזל *מנמלה ועריות מיונה דרך ארץ מתרנגול-שמפייס ואחר כך בועל, ומאי מפייס לה? אמר רב יהודה אמר רב הכי קאמר לה (ב) זבינגא ליך זיגא דמטו ליך עד כרעיך, לבתר הכי אמר לה לישמטתיה לכרבלתיה דההוא תרנגולא אי אית ליה ולא זבינגא ליך :

מתני'

בגדודא · יחור שנשרו ענפיו כולם : **בקעה מצא** · כלומר אינן בני תורה שידעו להזהר כבקעה זו שאין לה שומר והכל פרוץ: **ואץ ברגלים חוטא** · אלמא הלוך נמי חטא קרי ליה והכא איכא חטא שתולש עשבים : **לחים** · אסור דהוי תולש, יבשין כתלושין דמי: **סיים מסאני** · שרי : **לא סיים מסאני** · אסור שעשבים נדבקין בקשרי אצבעותיו ונתלשין : **עוקצא** · אשפי"א (ד) כפול מתחתיו והעשבים נדבקים שם ותולשן : **שרכא** · פתילה ארוכה שהעשב ארוך אסור:(ה) **בימות החמה** · זרע יש בגבעולין ומשירן : **כר"ש** · דאמר דבר שאין מתכוין מותר : **לדבר מצוה** · תשמיש : **ברגלים** · לשון תשמיש דכתיב (שופטים ה) בין רגליה כרע נפל שכב : **גם בלא דעת** · רישא דהאי קרא אץ ברגלים הוא : **נפש לא טוב** · לא טובים הבנים הנעשים בלא דעת האשה שהיא בעלה אץ ברגלים : **הבועל ושונה** · שמטריחה : **לדעת** · האשה : **יבעול וישנה** · שמתמת ביאה ראשונה נתאוה האשה והורגשה תאוה וכשבא ביאה שניה היא מזרעת תחילה והיכא דהיא מזרעת תחילה יולדת זכר : **לדבר מצוה** · תשמיש : **נבונים** · מבינים דבר מתוך דבר : **יששכר** · לאה תבעה את יעקב לדבר מצוה ותאמר אלי תבוא כי שכר שכרתיך וגו' : **צער עבור** · עוברות חולות הן : **כמשמעו** · צער הלידה : **משתוקקת** · מתאוה לתשמיש : **והוא ימשל בך** · שהוא מושל לומר בפה תאות לבו והאשה בלב ובושה להוציא בפה : **דמרצייא ארצויי קמיה** · מראה לפניו עניני חיבה : **עטופה כאבל** · בושה לגלות בראשה פרוע : **מנודה לכל אדם** · לקמיה מפרש שאסורה לכל אדם חוץ מבעלה והאיש נושא נשים הרבה : **וחבושה בבית האסורים** · כל כבודה בת מלך פנימה : **כלילית** · שד : **כבהמה** · שכורעת כשהיא משתנת ודרך פרידה לעשות כן : **כר לבעלה** · שהוא למעלה בשעת תשמיש : **שבח הוא לה** · יושבת ומשתנת' בצניעות ואיכא חסרה כלום בדבר, ונעשית כר לבעלה אין לה טורח כל כך טורחו מרובה משלה : **מלפנו** · מלמדנו : **מבהמות ארץ** · שנתן בהם חכמה להורות לנו : **שמפיים** · כדאמר לקמן שאומר לה לקנות מלבוש שמגיע לארץ : **צניעות מחתול** · שאינו מטיל רעי בפני אדם ומכסה צואתו : **וגזל מנמלה** · דכתיב (משלי ו) (*תגרה) בקיץ לחמה ואין אחת גוזלת מאכל חברתה : **ועריות מיונה** · שאינו נזקק אלא לבת זוגו : **זיגא** · מלבוש שקורין קוט"ה : **לבתר הכי** · לאחר בעילה שמנענע וכופף ראשו לה לארץ : **אי אית ליה** · במה ליקח :

מתני'

*צ"ל תכין

מב א מיי' פכ"א מהל' שבת הלכה ו סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שלו סעיף א :

מג ב מיי' פ"א שם הל' ה סמג שם טוש"ע שם סעיף ג :

מד ג מיי' פ"ה מהל' דעות הלכה ד ופכ"א מהלכות איסורי ביאה הל' יא סמג לאוין קכו טור ש"ע א"ח סי' רמ סעיף י וטוש"ע אה"ע סי' כה סעיף ב :

מה ד טוש"ע א"ח סי' רמ סעיף א :

עי' בהגהות רש"ש.ובד"ס ועוד הגי' גם לקמן ואמר רמי בר אבא

רבינו חננאל

תני חדא אחד אילן לח ואחד אילן יבש אסור להשתמש בו ותניא אידך בד"א בלח אבל ביבש דלא משיר עליו מותר ופריק רב יהודה הא דתני *) אסור כשאין גזעו מחליף והא דתני יבש מותר בשגזעו מחליף **) . והא דתני אסור בימות הגשמים דאיכא עלין ומשירן . והא דתני יבש מותר בימות החמה ואקשינן בימות החמה הא קא משיר פירי ודחינן באילן דלית ביה פירי. והא איכא קינסי פי' עצים יבשים דקים שנפרכין בתל או ביד כשעולין או כשיורדין מן האילן ודחינן באילן גררא פירוש אילן קרח שאין לו עליו לא עלין ולא אמירין אלא הוא יבש כדגרסינן במועד [קטן] ואין משקין שדה גריד במועד . איני והא רב אסר באילן גררא בשבת ופרקי רב בקעה מצא וגדר בה גדר כלומר מקום שלא היתה בו תורה כמו בקעה ואסר להן אפי' דבר המותר . פ"א קיסני פירוש עלה האילן . תני חדא אסור להלך ע"ג עשבים בשבת שנאמר ואץ ברגלים חוטא ותניא אידך מותר ופרקינן הא דתני אסור ר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור והא דתני מותר ר"ש . ואמרינן אי בעית אימא הא והא ר' יהודה ולא קשיא הא בימות החמה והא בימות הגשמים . [ובדאית להו] שראני עשבים יבשים והן כגון פרוע מתלעתה או דסים מסאני ***) דאית בהו עקוסא בהיזמי והיגי ואסקינ' והשתא דקי"ל כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר כולהו שרי בין בימות החמה בין בימות הגשמים בין אית להו שראני בין לית להו שראני בין מסיים מסאני בין לא סיים . בין אית להו עקוסא בין לית להו . בין בהוזמי והיגי בין בשאר ציבי בכלהו שריי אסור לאדם לכוף אשתו לדבר מצוה שנאמר ואץ ברגלים חוטא וכל הכופה הווין לו בנין שאינן מהוגנין דכתיב גם בלא דעת נפש לא טוב נפש היוצאה מביניהם לא טובה . כל אשה שתובעת בעלה כגון לאה שכתוב בה ותצא לאה לקראתו וגו' ונפק מיניה יששכר דכתיב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל . ובדורו של משה כתיב ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואילו נבונים לא אשכח והא דאמרן דתובעת בעלה לאו תובעת ממש תביעה בפה אלא דמרציא ארצויי קמיה בלבישת [בגדים] נאים ותקונם של גוף ודברים בניחותא שמרגילין את האדם לדבר מצוה : י' קללות נתקללה חוה הרבה ארבה כו'. ומנודה מכל אדם דאשה אחת אסורה להינשא לשני אנשים כאחד . א"ר יוחנן אלמלא לא נתנה תורה לישראל למדנו צניעות מחתול שאינו בועל אלא במקום סתר . גזל מנמלה שמכינה בקיץ לחמה . עריות מיונה שאינה מקבלת עליה זכר אלא זכר המיוחד לה . דרך ארץ מתרנגול שמפיים ומראה לתרנגולת בכנפו דזוגא דכיפי עבידנא

*) לכאורה צ"ל להיפך הא דתני אסור בשגזעו מחליף והא דתני יבש מותר כשאין גזעו מחליף וצ"ע . **) חסר כאן וצ"ל ופריך גזעו מחליף יבש קרי ליה אלא הא דתני אסור וכו' . ***) רבינו גרס הא דאית ליה עקוסה והיינו דהמנעל יש לו עוקץ חד ושובר את העשבים וכ"ה בערוך ערך עקוס .

[ע' תוס' שבת קנ: ד"ה במחובר]

[בערוך גרים בגררא]

[לעיל ו. חולין קי.]

[בערוך ערך שדך א' גרס שדכי]

שבת נה.

נדה לא:

נדרים כ:

[צ"ל יונתן]

[אבות דר"נ פרק א ע"ש]

יבמות סב:

גירסת ע"י דאסירא ליחודי בהדי גברא דלאו דידה איהו נמי אסור ליחודי בהדי איתתא דלאו דידיה

ע' תוס' מגילה כח. חולין מ:

הגהות הב"ח

(א) גמ' משתוקקת אל בעלה : (ב) שם הכי קאמר לה זבינא ליך זיגא וכו' שורגא לישמטיה לכרבלתיה וכו' ולא זבינא ליך: (ג) רש"י ד"ה קא נתרי וכו' ואתי למשרי תלישה בלא כצ"ל ותיבת ביה נמחק : (ד) ד"ה עוקצי אשפי"א כפוף מתחתיו : (ה) ד"ה בימות החמה צ"ל קודם ד"ה סיים :

רב נסים גאון

והשתא דקיימא לן כר' שמעון כולהו שרי היינו דאמר ר' שמעון גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ דקא סבר דבר שאינו מתכוין מותר ואיתא בפרק במה מדליקין (שבת דף כט) וכבר פירשנוהו בפרק כירה ואמרינן נמי דעיקר דברי ר' יהודה דבר שאין מתכוין אסור במשנת יום טוב ובמשנת בכורות איתנהו :

מאי

גליון הש"ס גמ' הא והא בימות החמה. בר"ף ורא"ש הגי' הא והא בימות הגשמים: **שם** ואי בעית אימא הא והא דסיים מסאניה. הר"ף כאן השמיט ב' אוקימתות דעוקצי ודשרכא אבל בשבת פרק ואלו קשרים כביאן ובהיפוך בתחלה אוקימתא הא דאית ליה שרכא ואח"כ אוקימתא דעוקצי. ושם איתא ועוקצי והיינו כמו עוקצי . ע' בערוך ערך עקוס :

משלי יט:ב
גם בלא דעת נפש לא טוב
ואץ ברגלים חוטא

מבנה
בי פר"יתות
שנגאות סותרות

מבנה
מימרות של רמי בר חמא
נושא
הליכה על גבי עשבים בשבת

נושא/מבנה
△ 5 תירוצים

נושא
בעל ואשתו לדבר מצוה

נושא (המשך)
אשה התובעת בעלה לדבר מצוה - תועלתו בכפה
מבנה

נושא
עשר קללות נתקללה חוה

נושא
מה היה ניתן ללמוד מהחיות
מבנה